

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 77/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Pozemkového spoločenstva komposesorátu a urbariátu Šalková**, Hronská 191, Banská Bystrica, IČO 42 188 652, zastúpeného JUDr. Danielou Komorovou, advokátkou, Kukučínova 20, Banská Bystrica, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 26/2019 z 25. septembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. decembra 2019 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva nasledujúci stav veci:

V konaní vedenom Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 19 C 75/2014 sa sťažovateľ v právnom postavení žalobcu domáhal proti Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“), náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím Obvodného banského úradu v Banskej Bystrici (ďalej len „obvodný úrad“) z 9. augusta 2010 č. 934-2470/2010 a jeho nesprávnym úradným postupom v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“).

3. Okresný súd žalobe sťažovateľa vyhovel a rozsudkom č. k. 19 C 75/2014 z 5. marca 2015 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi z titulu náhrady škody sumu 269 199,80 eur s príslušenstvom a nahradiť mu trovy konania. Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľovi vznikla v dôsledku vydania nezákonného rozhodnutia obvodného úradu a jeho nesprávneho úradného postupu podľa § 5 a § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. škoda v dôsledku toho, že ho obvodný úrad opomenul pribrať ako účastníka do konania o povolenie likvidácie časti lomu a o dobývanie v rámci doťaženia časti ložiska nevyhradeného nerastu v lome [REDACTED], hoci bol výkon ťažby povolený na pozemkoch vo vlastníctve jednotlivých členov sťažovateľa, a tiež tým, že na týchto pozemkoch bez súhlasu sťažovateľa povolil dobývanie nevyhradených nerastov.

4. Na základe odvolania žalovanej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 3 Co 311/2015 z 31. mája 2018 zmenil rozsudok okresného súdu podľa § 388 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) tak, že žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. V odôvodnení rozsudku krajský súd konštatoval nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom z dôvodu, že rozhodnutie obvodného úradu z 9. augusta 2010 nespĺňa charakter nezákonného rozhodnutia v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., keďže nebolo právoplatne zrušené z dôvodu jeho nezákonnosti. Krajský súd v tomto smere poukázal na skutočnosť, že zákonnosť rozhodnutia obvodného úradu z 9. augusta 2010 a jeho postup boli na základe žaloby prokurátora už predmetom preskúmania zo strany Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý rozsudkom č. k. 24 S 16/2013 z 27. júna 2014 túto žalobu zamietol. V dôsledku uvedeného tak podľa názoru krajského súdu absentoval jeden z hlavných predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a to existencia nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 421 ods. 1 písm. b) CSP z dôvodu, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, pričom rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

6. Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP z dôvodu, že spôsob vymedzenia dovolacieho dôvodu nebol v súlade s § 431 až § 435 CSP, pretože sťažovateľ v podanom dovolaní právnu otázku jasne nekonkretizoval.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Najvyšší súd odňal sťažovateľovi právo na prístup k súdu, keď napadnutým uznesením odmietol jeho dovolanie ako neprípustné napriek tomu, že z obsahu dovolania vyplýva riadne vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods.1 písm. b) CSP, t. j. právnej otázky, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie dovolacieho súdu.

b) Sťažovateľ namieta, že právnu otázku v dovolaní dostatočne konkretizoval, keď uviedol, že „*pokiaľ odvolací súd (krajský súd) konštatoval, že rozhodnutie OBÚ Banská Bystrica zo dňa 09.08.2010 nespĺňa charakter nezákonného rozhodnutia podľa § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.,*

pretože nebolo ako právoplatné zrušené pre nezákonnosť príslušným orgánom, je takýto jeho záver v príkrom rozpore s ust. § 6 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý odvolací súd z neznámych dôvodov nechal pri právnom hodnotení predmetnej veci a následnom rozhodovaní do úvahy“. Sťažovateľ preto nesúhlasí s tvrdením najvyššieho súdu, že z obsahu podaného dovolania nebolo zrejmé akú právnu otázku chce riešiť.

c) Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považuje sťažovateľ za nespravodlivé a nepresvedčivé.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté ako neprípustné.

9. K námietke sťažovateľa týkajúcej sa porušenia jeho práva na prístup k súdu, ktorého sa dopustil najvyšší súd odmietnutím jeho dovolania ako procesne neprípustného, ústavný súd uvádza, že právo na prístup k súdu predstavuje súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci, má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné (II. ÚS 153/2018). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

10. Ústavný súd pritom stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov (m. m. II. ÚS 324/2010). Uvedené však zároveň nevylučuje, že ústavne konformné posúdenie vlastnej právomoci najvyšším súdom je následne ústavným súdom preskúmateľné v konaní o ústavnej sťažnosti.

11. V súlade s uvedeným tak bolo úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistiť, či najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľa, a teda či účinky jeho dovolacej právomoci boli zlučiteľné s právom strany na prístup k súdu.

12. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

13. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

14. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

15. Po dôkladnom preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a obsahu dovolania sťažovateľa, ktoré si ústavný súd vyžiadal od okresného súdu pred predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti, musí ústavný súd konštatovať, že najvyšší súd sa ústavne udržateľným spôsobom vysporiadal s dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom síce stručne, ale jasne a presvedčivo vysvetlil, že z obsahu podaného dovolania nebolo možné zistiť, akú právnu otázku, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, mal sťažovateľ na mysli (body 15 a 16 napadnutého uznesenia).

16. Aj s poukazom na tú časť argumentácie predostretej sťažovateľom, podľa ktorej muselo byť najvyššiemu súdu z obsahu jeho dovolania zrejmé, aká zásadná právna otázka nebola dosiaľ v jeho rozhodovacej činnosti riešená [bod 8 písm. b) tohto uznesenia], ústavný súd zastáva názor, že záveru najvyššieho súdu o nevymedzení dovolacieho dôvodu zákonným spôsobom v zmysle § 421 ods. 1 CSP nie je možné z ústavnoprávneho hľadiska nič vytknúť. Sťažovateľ síce v podanom dovolaní jednoznačne deklaroval svoj nesúhlas s právnym posúdením veci krajským súdom, pokiaľ ide o splnenie zákonných predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., tieto prijaté závery podrobil kritike a tvrdil, že krajský súd pri rozhodovaní nevzal do úvahy § 6 ods. 4 predmetného zákona, avšak explicitne nevymedzil žiadnu právnu otázku, tak ako mu to ukladá § 421 ods. 1 CSP. Z dovolania sťažovateľa tak nie je možné s určitosťou vydedukovať právnu otázku, ktorou by sa mal najvyšší súd v prejednávanej veci zaoberať. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že predpokladom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je riadne vymedzenie, t. j. jasné formulovanie právnej otázky, ktorá ešte nebola dovolacím súdom vyriešená, a nie je povinnosťou dovolacieho súdu, aby si právnu otázku vyvodil sám. Naopak, táto povinnosť prislúcha strane (dovolateľovi), ktorá je v dovolacom konaní povinne zastúpená advokátom ako kvalifikovaným právnym zástupcom (m. m. IV. ÚS 176/2020).

17. Na tomto základe ústavný súd zastáva názor, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zasahoval, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol, keďže medzi napadnutým uznesením a porušením označených práv nebola zistená príčinná súvislosť.

18. Len nesúhlas s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré sťažovateľ označuje za nespravodlivé a nepresvedčivé, nie je totiž sama osebe postačujúca na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti napadnutého rozhodnutia za situácie, ak najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočne vysvetlil dôvod odmietnutia jeho dovolania. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok.

19. K tvrdeniu sťažovateľa, že ak s ním orgán verejnej moci (v tomto konkrétnom prípade obvodný úrad) nekonal ako s účastníkom konania, prekročil tým svoju právomoc, a preto splnenie

kritéria zrušenia alebo zmeny rozhodnutia pre jeho nezákonnosť sa v zmysle § 6 ods. 4 zákona č. 514/2013 Z. z. na uplatnenie nároku na náhradu škody nevyžaduje, ústavný súd už len záverom dodáva, že pod právomocou je potrebné rozumieť sumár oprávnení a povinností decízneho (rozhodovacieho) charakteru orgánov ochrany práva, uplatňovaných pri ochrane porušených alebo ohrozených subjektívnych práv jednotlivcov, fyzických alebo právnických osôb (k tomu bližšie Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 81). Prekročenie právomoci tak predstavuje prekročenie konkrétneho, zákonom stanoveného rámca oprávnení daného orgánu na úseku ochrany práva. Ak teda orgán verejnej moci nekoná ako s účastníkom s tým, s kým má, evidentne nejde o prekročenie jeho právomocí zverenej mu zákonom, ale opomenutie majúce za následok nezákonnosť vlastného rozhodnutia.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu